

Vandläggare

Till

Herrängen/Älvsjöskogens
förskolor

e
Telefon:
r

ksamhetsberättelse VB 2021 för Herrängen/Älvsjöskogens förskolor

Förslag till beslut

Innehållsförteckning

Verksamhetsberättelse VB 2021 för Herrängen/Älvsjöskogens förskolor	1
Förslag till beslut	1
Sammanfattande analys	3
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål	12
KF:s inriktningsmål: 1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla	12
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige.....	12
KF:s inriktningsmål: 2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt	25
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring.....	25
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	28
KF:s inriktningsmål: 3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden	31
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser.....	31
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna.....	32
Uppföljning av ekonomi	35
Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget.....	35
Investeringar	35
Medel för lokaländamål	35
Övrigt.....	35
Systematiskt kvalitetsarbete.....	35
Övrigt	35

Sammanfattande analys

Verksamhetsidé och värdegrund

Verksamhetsidé:

Varje barns förmåga och erfarenhet, lust och vilja att leka och lära är utgångspunkten för all verksamhet för barn inom Stockholms stad. Förskolan stimulerar barnens utveckling och lärande inom bland annat kultur, matematik, skapande, språk, naturvetenskap, miljö, lek och jämställdhet. Förskolan ska erbjuda en god pedagogisk verksamhet, där omsorg, fostran, lek och lärande bildar en helhet. I samarbete med hemmen ska barnens utveckling till medkännande människor och sociala individer främjas. Det lärande som sker i den spontana och lustfyllda leken, där barnen med hela sin personlighet utforskar sin omvärld, tas tillvara i alla delar av förskolans verksamhet. Som en del av demokratiuppdraget arbetar förskolan aktivt med att skapa förutsättningar för alla barn att få utveckla sitt språk, oavsett kön och bakgrund.

Värdegrund och Vision:

VÄLKOMNANDE förskolor där alla barn och pedagoger trivs och vill stanna.

Vår utgångspunkt är MÖTET med nyfikenhet på och respekt för varandra.

Vi har HÖGA FÖRVÄNTNINGAR på varandra.

Alla vill ta ansvar för UTVECKLING och befinna sig i ett lärande.

Samarbete, kreativitet, LUST OCH GLÄDJE flödar. ESTETIK är närvarande och synligt.

Övergripande arbetssätt:

Barn får i demokratiska former vara delaktiga och känna ansvar. Från många och varierande upplevelser, där barn ges möjlighet att utforska och upptäcka tillsammans, skapas relationell kompetens. Den erövrar till exempel genom att träna förmågor som empati, lyssnande, givande och tagande, uttrycka sin åsikt och förhandla eller genom att upptäcka glädjen och fördelar med att göra och lära tillsammans.

Det sker genom att vi skapar olika mötesplatser, både mellan individer och grupper inom förskolan, men vi skapar också förbindelser och relationer utanför vår förskola. Det kan till exempel vara genom möten av ekologiskt eller kulturell karaktär.

Ett utforskande förhållningssätt innebär för oss i Herrängen- Älvsjöskogens förskolor att barn och pedagoger tillsammans upplever och undersöker i meningsfulla sammanhang. Vi arbetar projekterande, där barnen erbjuds en mångfald av möjligheter till undersökande under hela dagen. För att kunna bredda och fördjupa de områden och fenomen som barnen undersöker förhåller vi oss nyfikna till barnens utforskande.

Pedagogisk dokumentation och ett utforskande förhållningssätt där barns hypoteser och teorier står i fokus och är en motor som sätter arbetet i rörelse. Dokumentationen är ett underlag för gemensam reflektion, analys och uppföljning som möjliggör för barn och pedagoger att uppmärksamma olika förståelser och teorier av de läroprocesser som pågår. Den

ges ett värde genom att granskas, tolkas och bearbetas i demokratiska former tillsammans med barnen och på reflektionsmöten. "Det är barnens läroprocesser som dokumenteras, både enskilt och i grupp".

Lärnmiljöer inne och ute utformas till estetiska platser som uppmuntrar till möten och samarbeten mellan barnen, mellan barn och pedagoger men också mellan barn och material. Vi strävar efter att de pedagogiska miljöerna och materialet ska skapa många erbjudanden och möjligheter som berikar och lockar till utforskande.

Vi är noga med att dessa miljöer, via pedagogers förhållningssätt ska genomsyras av barnkonventionens intentioner, där till exempel delaktighet, inflytande och tillgänglighet är viktiga ledord.

Verksamhetsbeskrivning:

I enheten ingår från höstterminens start 6 förskolor: Älvsbogen med 5 avd. och plats för 90 barn, Lillsbogen med 4 små avd. och plats för 49 barn, Matrisen med 4 små avd. och plats för 49 barn, Rödkulla med 4 avd. och plats för 70 barn. Vågavilja förskola med 4 avd. och plats för 70 barn och Långsjö förskola med 3 avd. och plats för 35 barn. På Långsjö har vi dragit ner antalet platser från 46 till 35 i samband med höstterminens start. En korrigeringsåtgärd som skett på grund av att förskolan blivit av med en paviljong där det tillfälliga bygglovet tyvärr inte förlängdes. Under sommaren har vi även lagt ner förskolorna Akleja och Juvelen där vi haft en avd. på vardera förskola. Anledningarna är dels en lokalfråga för Akleja och dels en fråga om stadsdelens barnbrist för Juvelen.

Älvsjöskogens förskolor är samlingsnamnet för förskolorna Älvsbogen, Lillsbogen och Matrisen. Herrängens förskolor är samlingsnamnet för förskolorna Rödkulla, Långsjö och Vågavilja.

Förskolorna ligger i Herrängen och Långsjö, områden med i huvudsak enfamiljshus. Alla förskolorna ligger i fristående byggnader med egna stora fina gårdar med närhet till skog och parker. Området har goda kommunikationsmöjligheter till Älvsjö centrum.

Vi har en hög utbildningsnivå med utbildade förskollärare och barnskötare i alla grupper. Ledningen består av 1 rektor, 2 biträdande rektorer och 1 administratör. Vår budget omsätter drygt 49 miljoner kronor.

Vår viktigaste styrdokument är: Skollagen Läroplan för förskolan 2018, FN:s barnkonvention och enhetens verksamhetsplan..

Våra allra viktigaste samarbetspartners är barnens vårdnadshavare som vi värnar om att skapa en öppen och tillitsfull relation till, med barnen bästa i fokus.

Vi har också ett nära samarbete med stadsdelens resursenhet och autismcentrum med flera samarbetspartners rörande enskilda barn i behov av särskilt stöd.

Vårt projekterande arbete:

Vårt undersökningsområde för hösten -21 är "Hållbar Framtid: med fokus på Social hållbarhet och Demokrati". Vi skapade en röd tråd från vårterminens demokratiarbete till höstens arbete med språk genom utgångspunkten att språk är en demokratifråga. Vår strävan var och är att

skapa så likvärdiga möjligheter som möjligt för alla barn att kunna uttrycka sig verbalt och att kunna beskriva, berätta och argumentera för sin sak.

Syftet är att med BARNKONVENTIONEN och "SPRÅK" som raster, samt med verktyg som "Lek", "Analoga och Digitala uttrycksformer" hitta projektområden där barn och pedagoger kan skapa meningsfulla sammanhang med möjlighet till fördjupning. Vi ser att det verbala språket är en viktig förutsättning för lärande, även inom läroplanens övriga områden som till exempel naturvetenskap, vilket gör det särskilt angeläget.

Vårt mål är att språket i kombination med lekens möjligheter och användandet av kreativa analoga och digitala uttryck ska generera utveckling och lärande hos alla som deltar.

De olika målområden som grupperna utgått ifrån i sitt projekterande är: "Barn som utvecklat sin självkänsla", "Barn som är demokratiskt tänkande och handlande", "Barn som uttrycker sina tankar och åsikter", "Barn som utvecklat sin lekkompetens", "Barn som utvecklat sitt språk och sin kommunikation", "Barn som utvecklat sin digitala kompetens" och inte minst "Barn som känner hopp och framtidstro".

Kvalitets- och utvecklingsarbete

Med hjälp av gruppernas projektberättelser, deras utvärderingar av enhetsmålen i verksamhetsplanen, deras WKI-resultat och svaren från vårdnadshavarnas enkät så ser vi följande tendenser i våra analyser:

Social hållbarhet och barnkonventionen, (*Kopplat till enhetsmål 1: "Gruppen är en tillgång där alla barn har en självklar plats, ges utrymme och blir lyssnad på". Fokus har legat på de förväntade resultaten: "Barn som utvecklat sin självkänsla, Barn som är demokratiskt tänkande och handlande" samt "Barn som uttrycker sina tankar och åsikter"*). Vår bedömning är att Barnkonventionen är väl genomsyrad i avdelningarnas dagliga arbete där varje barn (oavsett ålder, kön och etnicitet eller andra likheter/olikheter) får möjlighet att delta utifrån sina förutsättningar och bli respekterade för den man är. Vi strävar efter att "alla ges talutrymme och får bli lyssnade på".

Under vårterminen -21 fokuserade vi huvudsakligen på att lägga en gemensam grund/bas för vårt fortsatta arbete med att skapa en hög och likvärdig kvalitet inom vår nya enhet tillsammans med pedagogerna. Vi har fått god hjälp av material från resursenheten där vi framförallt fokuserat på lågaffektivt bemötande och vikten av en superstruktur i gruppernas organisation. Gruppernas analyser visar att vi har kommit en bra bit på vägen i detta arbete och vi ser att vi når de förväntade resultat vi satt upp. Både vårt WKI-resultat på 3,6 och vårdnadshavarnas fina svar i förskoleundersökningen förstärker detta. Ledningen har upplevt en stor tidsbrist som gjort det svårt att följa upp gruppernas arbete i önskad omfattning. Många goda exempel som grupperna skrivit fram inför arbetet med detta dokument visar att vi kommit mycket långt i detta arbete (som också är en del av den viktiga grund vi nu fokuserar på att bygga upp). Genom att samla upp goda exempel får vi ett bra material att framöver sprida mellan förskolorna, vilket vi hoppas och tror kommer bli till stor hjälp i utvecklingen framåt för att höja kvalitén och öka likvärdigheten.

Under vårterminens nätverk för pedagogerna arbetade vi framförallt med texter utifrån böckerna: Göra demokrati och Bygga en plats för möten - ett projekt i nära relation med

omvärlden. Genom det fick pedagogerna arbeta med barnkonventionen via ett demokratifokus. De fick bland annat också möjlighet att utveckla arbetet med reflektion och dokumentation i nära samarbete med barnen.

Under höstterminen har en av våra förskollärare som även är specialpedagog lett ett nätverk med namnet "Special pedagogik för lärande". Detta nätverk löper vidare även under våren - 22: Pedagogerna arbetar i nätverksform med att utveckla ett mer specialpedagogiskt förhållningssätt och arbetsätt och utifrån olika övningar får de även prova sig fram i barngruppen för att sedan återknyta, reflektera och koppla ihop sin praktik med det teoretiska materialet. Att arbeta utifrån ett specialpedagogiskt förhållningssätt gynnar oftast hela barngruppen och kan verka inkluderande för de barn som på ett eller annat sätt har svårt att förhålla sig till allt som sker på förskolan. Tre nätverksgrupper träffas tillsammans med handledaren ca en gång i månaden under hela läsåret. Pedagoger som deltar i nätverket uttrycker att det är väldigt givande och att kursmaterialet är mycket bra.

Under höstterminens första utvecklingsdag kom Marianne Wågström som arbetar på förvaltningens utvecklingsenhet till oss (digitalt) och föreläste om barnkonventionen. Hon tog avstamp i Åsa Ekmans bok: Barnets rättigheter - Barnkonventionen i förskolan och vi fick med oss många givande tankar till vårt fortsatta arbete. Bland annat diskuterade vi begreppet barnrättsperspektiv, hur vi kan barnkonventionskoda läroplanen, kopplingen mellan barnkonventionen och aktiva åtgärder och hur vi kan arbeta med barns delaktighet och inflytande i utvecklandet av våra läsmiljöer.

Pedagogerna fick också en intern miniföreläsning om "Trygghetsvandringar" som de sedan också genomförde tillsammans med barnen.

Vi har fått gott stöd från stadsdelens resursteam: Flera avdelningar har fått god och viktig handledning av dem utifrån specifika svårigheter som krävt extra kunskap och vägledning. Några har fått hjälp av specialpedagog, andra av psykolog och ytterligare andra har träffat talpedagog.

Flera pedagoger har också deltagit i talpedagogens utbildning i TAKK. Tecknen används tillsammans med tal, som stöd vid språkutveckling och på den nivå där barnen befinner sig. Det underlättar språkförståelse och lärande men även som ersättning för talat språk.

Utmaningar: Pandemin har påverkat våra verksamheter på ett påtagligt sätt. Frånvaron har varit hög bland både pedagoger och barn. Tidvis har arbetsbelastningen och oro varit påtaglig. Många pedagoger upplever en extra stor avsaknad av tid för reflektion, återkoppling och planering i den tid som nu präglas av pandemin, men också utifrån att hinna med och räcka till för alla barn och deras olika behov.

Vi behöver hitta fler former för att sprida våra goda exempel mellan pedagoger. Det sker delvis i våra nätverk där pedagoger ses digitalt över förskole-gränserna men vi beh

Under höstterminen har vi påbörjat arbetet med att skapa större likvärdighet kring frågor rörande likabehandling och förebyggande arbete mot diskriminering och kränkande särbehandling. Barnkonventionen fick en framträdande plats med hjälp av föreläsningen om barnkonventionen och arbetet med trygghetsvandringarna (se ovan). Detta arbete är i sin linda och behöver vidareutvecklas under nästa år.

Uppföljning/Analys av utveckling som skett: Vi upplever att barnen i våra verksamheter får i demokratiska former vara alltmer delaktiga och känna ansvar.

I projektprocesserna ser vi att det språkande arbetet har blomstrat via alla samtal och reflektioner som genomförts och att detta på många håll gått hand i hand med ett arbetssätt där barnens delaktighet och inflytande fått ta stor plats. Vår tes är att vi på så sätt gynnat demokratiutvecklingen hos barnen. I lärloggar kan vi se barn som uttrycker tankar och åsikter och som får träna på att uttrycka sig och förhandla tillsammans. Vi ser också exempel på barn som visar empati och omsorg om såväl djur, växter och varandra vilket är viktiga steg i att vara och bli demokratiskt tänkande och handlande. Vi upplever också en glädje och styrka och empati i att "jag eller vi kan" i många lärloggar vilket vi ser som tecken på att barn utvecklat sin självkänsla. Via tänker också att vårt gruppriktade arbetssätt där varje barn synliggörs, uppmuntras och stärks på samma sätt skapar positiva ringar och utvecklingsspiraler.

Leken, språket, analoga och digitala uttryckssätt som både mål och medel samt fokus på hälsa och välmående. (Kopplat till enhetsmål 2 "Varje barn i Herrängen-Ålvsjöskogens förskolor möts av lärmiljöer där organisation/struktur, material och pedagogernas förhållningssätt återspeglar läroplanens intensioner. Fokus har legat på de förväntade resultaten "Barn som utvecklat sin lekompetens via rika lek- och lärmiljöer", "Barn som utvecklat sitt språk och sin kommunikation och sin digitala kompetens" samt barn som genom fysisk aktivitet och återhämtning fått möjlighet till god hälsa"). Vår bedömning är att den satsning vi gjort på resursenhetens material kring "lekresponsiv undervisning och barns lekutveckling" gett positiv effekt men att vi återigen kan konstatera att detta är något vi behöver fortsätta "hålla i" och att återkopplingen från ledningen till avdelningarnas pedagoger inte kunnat genomföras i önskvärd omfattning.

Rörande det språkliga arbetet finns en mycket god grundkompetens sedan tidigare hos många pedagoger vilken barnen fått del av under årets gång på många olika sätt i vardag och projekt. Våra pedagoger har deltagit i de föreläsningar stadsdelen anordnat och språkets särskilda betydelse, även för barnens kunskapsutveckling inom andra områden än språk och kommunikation är synliggjort vid flera tillfällen.

Den samlade analysen från grupperna synliggör att vi kommit långt i arbetet med språk och kommunikation och vi når de mål och förväntade resultat vi satt upp. Både vårt WKI-resultat inom området språk och kommunikation med ett snitt på 3,7 vilket överträffar stadsdelens mål och vårdnadshavarnas fina svar i förskoleundersökningen på frågan "Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sitt språk", där 89% svarade positivt på det jämfört med kommunala förskolors snitt på 84%, styrker vår upplevelse av att vi kommit långt inom detta område.

Sedan höstterminens start, har vi deltagit i stadsdelens stora språksatsning. Intensionen har varit att kombinera språk, lek, digitalitet och barnkonventionen till en spännande helhet som vi hoppas ska genomsyra gruppernas arbete. Vi har också haft särskilt fokus på utvecklandet av högläsning tillsammans med språkforskaren Agneta Edwards och vi har arbetat med

utvecklingen av våra läs- och skrivmiljöer på avdelningarna i de språknätverk vi har igång. Marianne Wågström från stadsdelen har föreläst om arbetet med språkkartläggning. I våra interna nätverk har vi framförallt använda texter och filmer från läslyftet som skolverket tagit fram. Vi har fått bidrag till vikarieersättning de dagar närverken pågår så att fler pedagoger ska kunna delta.

Då pengabristen varit stor så fortsätter vi satsningen på läs- och skrivmiljöer under 2022, förhoppningsvis med nya språkutvecklande medel som vår stadsdel söker.

Många grupper har fortfarande utmaningar med att skapa tillfällen för högläsning för alla barn varje dag.

Arbetet med analoga (olika typer av skapande) och digitala verktyg har pågått under året. Den samlade analysen visar att tidigare utvecklingsåtgärder och den stora vikt vi lagt på detta i våra skrivningar i styrdokumentet gett resultat. Pedagogerna fick också en teoretisk och praktisk genomgång av de digitala lådor som stadsdelen tagit fram under vårterminens avslutande utvecklingsdag. Då gick vår IKT-pedagog även igenom den nya digitaliseringsstrategin.

WKI-resultatet visar att området miljö och material får ett snitt på 3,7 (Att jämför med målet på 3,6). Förskoleundersökningen ger även här fina siffror utifrån frågorna: "Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sin förmåga att skapa och uttrycka sig i olika former" (Vår enhet: 92%, Stadsdelens snitt 86%) och "Jag upplever att mitt barn ges möjlighet att använda digitala verktyg i sitt lärande" (Vår enhet: 77% medan stadsdelens snitt stannade på 67%). Den digitala likvärdigheten har successivt ökat men vi behöver jobba vidare med den även om många pedagoger kommit väldigt långt så finns det behovet.

Under hösten 2021 har många pedagoger fått fortbilda sig på Medioteket. Det handlar om olika insatser där språk och digitalitet kopplas samman som till exempel arbete med Qr-koder, Imovie och GreenScreen. Det kan till exempel handla om att göra digitala berättelser.

Vi ser ett stort utvecklingsbehov av fler digitala verktyg. Det vore bland annat önskvärt med digitala lådor på alla förskolor (Idag delar tre förskolor på fyra olika lådor. Datorer, ipads och projektorer mm behöver också uppgraderas.

Den andra digitala delen vi arbetat extra med är skolplattformens planerings- och bedömningsdel. Här har fokus legat på att skriva planeringar, göra lärloggar och inte minst göra planeringar och uppföljningar för de undervisningstillfällen som sedan dokumenteras i lärloggarna. Ledningen har i samarbete med IKT-stöd inom stadsdelen utarbetat sätt att föra över den systematik för kvalitetsarbete som tidigare legat i vår OneNote. Delar av det är genomfört men en del kvarstår. Vårterminens pedagogiska arbete knöts samman för barnen och deras familjer genom de projektberättelser som grupperna skrivit.

Analysen visar att många pedagoger har kommit långt med arbetet i PoBen och även med att göra barn delaktiga i dokumentations- och reflektionsarbetet, medan andra pedagoger mer trevar sig fram i detta arbete. Framåt ser vi behov av att fokusera mer aktivt på barnens individuella lärloggar och när det nu är dax för utvecklingssamtal kommer underlagen till dem finnas i PoB:en.

Rörelse. Tre av våra förskolor har under vårterminen deltagit i ett forskningsprojekt med målet 60 minuters pulshöjande aktiviteter/ barn och dag. En av dessa var en så kallad interventionsförskola, de övriga två var kontrollgrupper. På grund av pandemin har barnen varit ute mer än annars. Båda dessa faktorer har bidragit positivt till ökad fysisk aktivitet hos barnen bland annat genom återkommande rörelsegympa, dansstunder, olika tyger av rörelse kopplat till våra skogsutflykter. Vi ser dock att flera grupper behöver jobba med att komma upp i 60 minuters pulshöjande aktivitet per barn och dag. Där har vi en bit kvar.

Ledningen har även till detta mål upplevt en stor tidsbrist som gjort det svårt att följa upp gruppernas arbete i önskad omfattning.

Kulturupplevelser: (Koppling till enhetsmål 3: Herrängen- Älvsjöskogens förskolor erbjuder kultur- och/eller fritidsaktiviteter. Fokus, förutom på professionella kulturupplevelser, har legat på de förväntade resultaten "Barn som fått utveckla sin kulturella identitet och som även berikats av att ha tagit del av andras kulturer", "Barn som kommunicerar, gestaltar och utforskar med hjälp av olika uttrycksformer" samt "Barn som skapar med ett personligt uttryck").

Under året fick barnen på våra förskolor ta del av olika typer av kulturupplevelser, mycket tack vare de subventioner vi kunde ta del av via Kulan-premien.

I vårt projekterande arbetssätt lägger vi stor vikt vid att barnen får uttrycka sig på många olika sätt via olika uttrycksformer som dans, musik, bild och form, arbete med natur- och återbruksmaterial mm.

Vid årets slut kunde vi konstatera att vi uppnått våra kulturmål till stor del. Det vi behöver fortsätta vidareutveckla är dock arbetet med ett interkulturellt förhållningssätt och det förväntade resultatet: *Barn som fått utveckla sin kulturella identitet och som även berikats av att ha tagit del av andras kulturer*". På grund av detta har vi skattat kulturmålet på vår enhet som "Gult" och inte "Grönt. "

Aktiviteter

Revidering av staden språkprogram samt utveckla arbetet med minoritetsspråk: En av enhetens biträdande rektorer deltagit i förvaltningens språkgrupp och har där varit delaktig i utformandet av det språkprogram gruppen arbetat med under vårterminen. Gruppens arbete fortsatte under hösten med en stark koppling till den språksatsning som pågått. Bland annat har en biträdande rektor deltagit i den uppföljningsfilm som gjordes som avslutning på samarbetet med Agneta Edwards.

Fortsätta utveckla gemensamma strukturer för det systematiska kvalitetsarbetet: En av enhetens biträdande rektorer har dels deltagit i en arbetsgrupp i stadsdelen som utformade förslag till underlag för individuella utvecklingssamtal.

Arbete med barn i behov av särskilt stöd: Under höstterminen inledde vi en satsning tack vare att vi fått vikariepengar från skolverket för att lösgöra en av våra förskollärare som även har en specialpedagogutbildning en dag/vecka. Med hennes hjälp anordnar vi det specialpedagogiska nätverket som många pedagoger deltar i och hon har också i viss mån handlett arbetslag.

Stärka rektorer i deras kommunikation med vårdnadshavare och medarbetare: Både rektor och biträdande rektorer har deltagit i digitala chefsforum där stadsdelens kommunikator föreläst i ämnet kommunikation.

Utforma och implementera ställningstaganden som ska ligga till grund för en likvärdig och tillgänglig lärmiljö: Som vi sagt här ovan har vårt arbete inletts med att vi gjort en satsning på våra läs- och skrivmiljöer för barnen som i skrivande stund fortfarande pågår.

Utveckla vårt arbetssätt med kvalitetsindikatorn i syfte att höja lärmiljöernas kvalitet. Ledningen kommer planera för det inför att pedagogerna ska göra sina utvärderingar i WKI:n i slutet av vårterminen 2022. Det här är en av de saker vi inte lyckats uppnå.

Få ner klimatpåverkan från livsmedelsinköp: Vi har påbörjat arbetet med detta då kockarna fått fortbildning under höstterminen. Vi kommer fortsätta implementeringen under våra kockmöten där vi samlar enhetens kockar för gemensam utveckling och reflektion.

Kompetensutveckling för våra kockar för att höja kunskaperna om ekologisk matlagning och kopplingen till klimatpåverkan och biologisk mångfald: Våra kockar har deltagit i den utbildning som erbjöds under hösten -21.

Genomföra åtgärder för att bibehålla nivå 2 samt tillsammans med förskoleavdelningen arbeta för att uppfylla kraven i nivå 3 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola. Vi plan har varit att under hösten -21 göra en översyn kring vilka medarbetare som genomgått webbutbildningen för kemikaliesmart förskola. Detta har tyvärr inte hunnits med. På årsbasis kommer vi att fortsätta implementera arbetet med Kemikaliesmart smart förskola och säkerställa att alla har kunskap motsvarande nivå 2 med ambition att nå nivå 3. Webbutbildningen för Kemikaliesmart förskola kommer vara en del i vårt introduktionsprogram. Våra inköp görs av enhetens administratör i samråd med enhetens bitr. rektorer för att säkerställa att inköpen är kemikaliesmarta. Vi byter ut gamla madrasser och mattor mot kemikaliesmarta alternativ.

Arbeta för att minska användningen av plast: Alla inköp görs medvetet och bara godkända plastmaterial köps i den mån andra alternativ inte är möjliga.

Implementera arbetet med förbättrad arbetsituation för förskollärare och barnskötare i det ordinarie arbetsmiljöarbetet: En stor del av det ordinarie arbetsmiljöarbetet utgörs av medarbetarenkäten och dess resultat presenterades på APT i slutet av vårterminen på de flesta av åra förskolor samtidigt som fokusområden togs fram. Utifrån valda fokusområden på de olika förskolorna har handlingsplaner tas fram. Vi har arbetat med dessa vid ett flertal APT under året. Vid våra arbetsmiljö ronder och medarbetarsamtal lyfter vi upp och arbetar med frågor som berör förskollärare och barnskötarens arbetsituation. Vår Lokala ledningsgrupp har för avsikt att även fungera som ett forum för arbetsmiljö relaterade frågor i syfte att belysa möjligheter och utvecklingsbehov.

Kompetensutveckling

Nyexaminerade förskollärare har tagit del av stadsdelens introduktionsprogram. Flera medarbetare har deltagit i kursen flerspråkighet i förskolan. En medarbetare gått en 7,5 poängs språkutbildning via stadsdelens initiativ. Tre förskollärare har läst VFU-

handledarutbildning. En biträdande rektor har gått handledarutbildningen till språk, läs och skrivutvecklare.

Internt har vi arbetat i våra nätverk med att koppla litteraturstudier till praktiska undervisningssituationer mm. Här har pedagoger från olika förskolor mötts digitalt i givande reflektioner och erfarenhetsutbyten.

Vi är glada över att kunna berätta att Älvsborgens förskola under läsåret blivit en så kallad "Klusterförskola", vilket gör att vi fått möjlighet att ta emot studenter från förskolläraryrket i större omfattning än tidigare! Två av våra pedagoger med VFUhandledarutbildning har även föreläst för nyexaminerade förskollärare i stadsdelen.

6 barnskötare har utbildat sig till handledare under året och flera av dem har också tagit emot elever från barnskötaryrket i Midsommarkransen som stadsdelen har ett samarbete med.

Medarbetarnas delaktighet i arbetet med verksamhetsberättelsen:

Vi har informerat pedagogerna om arbetet med verksamhetsberättelsen pågår. Pedagogerna har pedagogerna fått svara skriftligt på frågor utifrån enhetens pedagogiska mål i verksamhetsplanen kopplat till T1:an o T2:an samt att de skrivit en projektberättelse och gjort en samlad analys i slutet av vårterminen. Deras svar ligger till grund för texter i detta dokument. Ledningen har även hämtat stoff till detta dokument från pedagogernas WKI-svar och svar på medarbetarenkäten.

Uppföljning av ekonomi / Resursanvändning

Vi står inför flera stora utmaningar både ekonomiskt och på andra sätt: Vår verksamhet har krympt då vi lagt ner två små förskolor och dragit ner barnantalet på en förskola som blivit av med en paviljong samt att två grupper dragit storleken på sina barngrupper. Dessutom har barnunderlaget i stadsdelen sviktande vilket för vår enhet inneburit att vi, när det var som värst hade 19 platser som vi inte kunnat fylla. Detta gör att vi tvingats vara mycket sparsamma.

Avslutningsvis vill vi framhålla att verksamhetsåret hittills starkt har präglats av den pandemi som pågår i samhället. Framförallt drabbades förskolorna genom en betydligt högre sjukfrånvaro än normalt, med högre vikariekostnad och en ökad sårbarhet som följd. Den har påverkat pedagogernas möjligheter till planerings-, reflektions- och utvecklingsarbete då möjligheter till "barnfri tid" varit betydligt mer begränsad än normalt. Många pedagoger har varit väldigt trötta och slitna på grund av pandemins utdragna förlopp och slitna.

Enhetens ledning är ny sedan drygt ett och ett halvt år tillbaka då också enhetens storlek fördubblades och Älvsjö stadsdel några månader därefter slogs samman med Hägersten/Liljeholmen och därmed blev Stockholms stads största stadsdel:

Hägersten/Älvsjö. Tillsammans med pandemin som pågått ungefär lika länge, har det gjorts att ledningen fått arbeta för fullt med att räcka till och hitta samstämmighet och en gemensam plan framåt samt med att hitta en fungerande organisation. Dock upplever vi att mycket tid gått åt till att lösa saker utifrån ett här och nu perspektiv och att det stora behov som finns för ett långsiktigt strategiskt upplägg till stor del har fått stå tillbaka. Vi sätter vårt hopp till att

pandemin klingar av och att stadsdelen skyndar långsamt med allt övergripande arbete för att vi så snart som möjligt ska kunna ge plats för en bra långsiktig plan med god framförhållning. Då ledningen trivs och jobbar väldigt bra tillsammans finns gott hopp om att kunna lösa detta.

Vi vill också rikta uppmärksamheten till alla våra fantastiska medarbetare som gjort ett så fint arbete med barnen trots rådande omständigheter. Det visar även det höga resultat ni vårdnadshavare bidragit med i förskoleundersökningen. Vi är så tacksamma och glada för att det är två stabila enheter som slagits samman och att det finns väldigt mycket kompetens och engagemang i våra pedagoggrupper. Även köken gör ett fint och angeläget arbete så att barn och pedagoger kan få god och näringsriktig mat som för det allra mesta är lagad från grunden.

Ett stort tack kommer här avslutningsvis också till alla vårdnadshavare för ert tålamod och vilja att hjälpa till och för er förståelse för alla förändringar som vi tvingats göra under pandemin.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål: 1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige

— Ingen

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2020	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel legitimerade förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	33,3 %	1,4 %	27,5 %	33,5 %	33 %	33 %	VB 2021
  Andel nöjda föräldrar till barn i förskolan	94 %			94 %	88 %	88 %	2021
  Antal barn per grupp	15,8 barn/avd.			18,8 barn/avd.	16	16	VB 2021
  Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	5,3 st			4,9 st	4,9	4,9	VB 2021
  Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,6			3,6	3,6	3,6	2021

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att alla förskolor arbetar med sin strategi för att öka barns fysiska aktivitet och rörelse under förskoledagen	2021-01-01	2021-12-31	

Nämndmål: Alla barn i förskolan utvecklar sin förståelse för grundläggande demokratiska värden

— Ingen

Beskrivning

Utbildningen ger barnen likvärdiga möjligheter att uttrycka sina tankar och åsikter för att ha inflytande över sin vardag. Barnkonventionens intentioner är tydliga i utbildningens innehåll. Alla barns olika språkliga och kommunikativa förmågor och behov tas till vara för att skapa förutsättningar för ett tillgängligt och fungerande språk för alla barn.

Interkulturellt förhållningssätt präglar undervisningen samt förskollärarnas och barnskötarnas kommunikation med barn och vårdnadshavare. Förskolans medarbetare har adekvat kompetens för att utföra sitt läroplansuppdrag. Kompetensutveckling prioriteras för att ytterligare stärka medarbetarnas förutsättningar att bedriva undervisning av hög kvalitet.

Förväntat resultat

Barnens intressen och behov ligger till grund för hur utbildningen utformats. Barnkonventionens intentioner är synliga i utbildningens innehåll. Alla barn möter en varierad språklig och kommunikativ miljö.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Förvaltningen ska i samarbete med förskoleenheterna revidera underlagen för stadens språkprogram	2021-01-01	2021-12-31	
✓ Förvaltningens förskoleavdelning ska utveckla arbetet med minoritetsspråk	2021-01-01	2021-12-31	
✓ Förvaltningens förskoleenheter ska fortsätta utveckla sina arbetssätt med barnkonventionen	2021-01-01	2021-12-31	

Enhetsmål: Gruppen är en tillgång där varje barn har en självklar plats, ges utrymme och blir lyssnat på.

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Barn som utvecklat sin självkänsla
- Barn som är demokratiskt tänkande och handlande
- Barn som uttrycker sina tankar och åsikter

Analys

Utvecklande arbetssätt:

Barnkonventionen: Den är väl genomsyrad i avdelningarnas dagliga arbete där varje barn (oavsett ålder, kön och etnicitet eller andra likheter/olikheter) fått möjlighet att delta utifrån sina förutsättningar och vara den hen är. (Vi benämner inte barnen efter kön utan ser alla som

unika individer). Alla getts talutrymme och fått bli lyssnade på. Pedagogerna har jobbat för att barnen ska känna sig trygga och för att varje barn ska få möjlighet att växa, lära och utvecklas såväl individuellt som i grupp.

Förhållningssätt och bemötande: Vi har strävat efter ett förhållningssätt där pedagogerna är goda förebilder och behandlar barn och kollegor på ett respektfullt sätt. Vi har pratat, diskuterat, förklarat o medlat. Vi har ständigt arbetat med att lyfta både barns och vuxnas olikheter och kompetenser. Vi har sagt ja till så mycket som möjligt och vi har lyft det positiva som skett bland barnen. Barnen har uppmuntrats att samspela och ta hjälp av varandra (att vara en fiffig kompis är ett begrepp som flera avdelningar använt sig av) samt att hjälpa o trösta varandra.

Organisation som främjar dialog och goda pedagogiska relationer: Vi har arbetat i mindre grupper för att ge varje individ större utrymme, där relationer har byggts och stärkts (både till pedagoger och kompisar) och barnen har fått större chans att våga ta för sig (Tilltro och självkänsla stärks).

Pedagogisk miljö: Miljöerna är utformade så att material finns tillgängligt så att barnen kan ta fram material själva o på så sätt få inflytande över sin dag.

Goda exempel:

- Morgonmöte o samling - Barnen turas om att göra sin röst hörd och de övar upp sin förmåga att lyssna till andra och de är med och påverkar/formar/förhandlar om innehållet för dagen mm. Vi röstar om olika saker i vardagen på ett sätt som blir begripligt för barnen och hanterar känslorna av besvikelse efteråt när det inte blir som man vill. Man ska alltid ha rätt att uttrycka sin åsikt och sina önsknings, men det är inte alltid den kan uppfyllas.
- Projektarbete: I vårt projektinriktade arbetssätt finns mycket av barnkonventionens tankar inbyggda. Bland annat genom att barnen har stor delaktighet och inflytande över sina lärandeprocesser. Pedagogerna är lyhörda för barnens frågor, funderingar, teorier och åsikter. Vårt undersökningsområde för läsårets projekterande är "Hållbar Framtid: med fokus på Social hållbarhet och Demokrati". Syftet är att vi alla ska utveckla vår förståelse för vad hållbar utveckling kan vara utifrån ett socialt perspektiv med demokratiskt fokus. Vi skapar positiva och kreativa erfarenheter tillsammans med våra barn och föräldrar/vårdnadshavare via ett gemensamt undersökande och utforskande, med hopp om att det ska ge barnen framtidstro.
- Olika gruppövningar och organiserade lekar som stärker sammanhållningen och vi-känslan. Barn har också fått göra självporträtt och berättat om sig själva och lyssnat på kompisarnas berättelser. .
- Daglig utbildning: I dagsrytmens olika moment får barnen möjlighet att lära och utvecklas genom självständighetsträning (påklädning, toalettbesök, matsituation etc), social träning (Dela med sig, samarbeta mm) värdegrundsarbete (vi arbetar med demokrati, allas lika värde), språklig stimulans via allt språkande som sker nästan hela tiden,
- Trygghetspromenader: Våra avdelningar gör trygghetspromenader med barnen (enskilt eller i liten grupp) där barnen får uttrycka sin upplevelse om miljön och det sociala relationerna på

förskolan.

- Konflikt hantering: Barnen får öva på att ge och ta och kompromissa, prata om känslor, respektera varandra. Vi uppmuntrar barnen att prata direkt med varandra för att lösa konflikter (Så klart med stöd efter behov). Trestegsmetoden används på många håll (1 Sätta ord på det som händer, 2 sätta ord på känslan, 3 tala om hur du vill att det ska vara). Många har använt sig av materialet "Barnkonventionen i en låda" och synliggjort olika dilemman med hjälp av forumteater. Det kan t ex handla om att två dockor vill ha samma leksak (för att synliggöra och bearbeta vardagliga situationer som uppstår i gruppen). Det finns också exempel där pedagoger spelar teatern "Vems kompis" för barnen, där det finns kopplingar till flera olika artiklar i barnkonventionen bland annat "Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

- Samarbete med vårdnadshavare: En avdelning har trollet Åke som stödjer understödjer arbetet med att vi är goda medmänniskor. Han ger barnen uppdrag, de får hjälpa honom, han får följa med hem och bli omhändertagen av barnet och familjen. Andra avdelningar arbetar med bokpåsar där barnen tar med sin favoritbok till förskolan.

Kompetensutveckling för enhetens pedagoger som bidragit till utveckling för barnen kopplat till dessa förväntade resultat:

- Under vårterminens nätverk arbetade vi framförallt med texter utifrån böckerna: Göra demokrati och Bygga en plats för möten - ett projekt i nära relation med omvärlden. Genom det fick pedagogerna arbeta med barnkonventionen via ett demokratifokus. De fick även möjlighet att utveckla arbetet med reflektion och dokumentation i nära samarbete med barnen.

- Under höstterminen har en av våra förskollärare som även är specialpedagog lett ett nätverk med namnet "Special pedagogik för lärande". Detta nätverk löper vidare även under våren - 22: Pedagogerna arbetar i nätverksform med att utveckla ett mer specialpedagogiskt förhållningssätt och arbetssätt och utifrån olika övningar får de även prova sig fram i barngruppen för att sedan återknyta, reflektera och koppla ihop sin praktik med det teoretiska materialet. Att arbeta utifrån ett specialpedagogiskt förhållningssätt gynnar oftast hela barngruppen och kan verka inkluderande för de barn som på ett eller annat sätt har svårt att förhålla sig till allt som sker på förskolan. Tre nätverksgrupper träffas tillsammans med handledaren ca en gång i månaden under hela läsåret. Pedagoger som deltar i nätverket uttrycker att det är väldigt givande och att kursmaterialet är mycket bra.

- Under höstterminens första utvecklingsdag kom Marianne Wågström som arbetar på förvaltningens utvecklingsenhet till oss (digitalt) och föreläste om barnkonventionen. Hon tog avstamp i Åsa Ekmans bok: Barnets rättigheter - Barnkonventionen i förskolan.

- Pedagogerna fick också en intern miniföreläsning om "Trygghetsvandringar" som de sedan också genomförde tillsammans med barnen.

- Stöd från stadsdelens resursteam: Flera avdelningar har fått god och viktig handledning av dem utifrån specifika svårigheter som krävt extra kunskap och vägledning. Några har fått hjälp av specialpedagog, andra av psykolog och ytterligare andra har träffat talpedagog.

- Flera pedagoger har också deltagit i talpedagogens utbildning i TAKK. Tecknen används

tillsammans med tal, som stöd vid språkutveckling och på den nivå där barnen befinner sig. Det underlättar språkförståelse och lärande men även som ersättning för talat språk.

Utmaningar:

Pandemin har påverkat våra verksamheter på ett påtagligt sätt. Periodvis har personalfrånvaron varit hög, vilket bland annat lett till att det inte gått att dela upp barngrupperna så mycket som varit önskvärt. Den har också "bitvis" lett till stor och långvarig frånvaro i barngrupperna, som i sin tur gjort att enskilda barn "missat" arbeta med gruppdynamik och samhörighetskänsla. Många pedagoger upplever en extra stor avsaknad av tid för reflektion, återkoppling och planering i den tid som nu präglas av pandemin, men också utifrån att hinna med och räkna till för alla barn och deras olika behov.

Vi behöver arbeta mer med att lyfta upp och sprida våra goda exempel mellan pedagoger. Det sker delvis i våra nätverk där pedagoger ses digitalt över förskole-gränserna men vi behöver utveckla fler och fördjupade former för det.

Under höstterminen påbörjades arbetet med att skapa större likvärdighet kring frågor rörande likabehandling och förebyggande arbete mot diskriminering och kränkande särbehandling. Barnkonventionen fick en framträdande plats med hjälp av föreläsningen om barnkonventionen och arbetet med trygghetsvandringarna (se ovan). Detta arbete är i sin linda och behöver vidareutvecklas under nästa år.

Uppföljning/Analys:

Barn i våra verksamheter får i demokratiska former vara delaktiga och känna ansvar.

Från många och varierande upplevelser, där barn ges möjlighet att utforska och upptäcka tillsammans, skapas relationell kompetens som till exempel erövrar genom att träna förmågor som empati, lyssnande, givande och tagande, att samverka, uttrycka sin åsikt och förhandla samt att genom samarbete upptäcka glädje och fördelar med att göra och lära tillsammans.

Det sker genom att vi skapar olika mötesplatser, både mellan individer och grupper inom förskolan men också att vi skapar förbindelser och relationer utanför vår förskola. Det kan till exempel vara genom möten, förbindelser och relationer av ekologiskt eller kulturell karaktär (teaterupplevelser via föreställningar som genomförts på förskolan och biblioteksbesök mm).

Vi har kommit långt i arbetet mot våra förväntade resultat ovan:

- I vårt projekterande arbete kring huvudrubriken "Hållbar framtid" har vi som sagt haft fokus på social hållbarhet och demokrati. Vi har lagt både barnkonventionen och språkutvecklande arbetssätt som raster över de undervisningssituationer som barnen har fått ta del av. I projektprocesserna ser vi att det språkande arbetet har blomstrat via alla samtal och reflektioner som genomförts och att detta på många håll gått hand i hand med ett arbetssätt där barnens delaktighet och inflytande fått ta stor plats. Vår tes är att vi på så sätt gynnat demokratiutvecklingen hos barnen. - I lärloggar kan vi se barn som uttrycker tankar och åsikter och som fått träna på att uttrycka sig och förhandla tillsammans. Vi ser också exempel på barn som visar empati och omsorg om såväl djur, växter och varandra vilket är viktiga steg i att vara och bli demokratiskt tänkande och handlande. Vi upplever också en glädje och styrka och empati i att "jag eller vi kan" i många lärloggar vilket vi ser som tecken på att barn

utvecklat sin självkänsla. Via tänker också att vårt

gruppriktade arbetssätt där varje barn synliggörs, uppmuntras och stärks på samma sätt skapar positiva ringar och utvecklingsspiraler.

Vi i ledningen är stolta över allt fint arbete som genomförs på våra avdelningar som gjort att vi kunnat skriva fram så många goda exempel här ovan. Det finns en stor och stabil grund i våra olika förskolors arbete med barnkonventionen. Vi ser också att vi kan "skörda frukterna" av de senaste årens fokus på social hållbarhet och barnkonventionen (inte minst det arbete som skedde 2020 kopplat till att barnkonventionen blev lag)

Nämndmål: Alla barn i förskolan utvecklas och lär utifrån sina förmågor i lärmiljöer av hög kvalitet

— Ingen

Beskrivning

Alla barn erbjuds en pedagogisk, stimulerande och trygg utbildning som utgår från skollagen och läroplanens mål. Utbildningen präglas av samt stärker barnens intresse och nyfikenhet för att lära och erövra nya erfarenheter och kunskaper. Barns behov, inflytande och delaktighet är en utgångspunkt för hur utbildningen utformas. En god omsorg är en förutsättning för utveckling och lärande.

Utbildningen bedrivs i likvärdiga lärmiljöer som uppmuntrar till lek och utforskande. Språk och fysisk rörelse tillsammans med hållbar utveckling är särskilt prioriterade områden. Användningen av digitala verktyg främjar undervisningen och barnens utforskande.

Förskolornas systematiska kvalitetsarbete är en förutsättning för att erbjuda en likvärdig utbildning och undervisning av hög kvalitet. Förskolorna planerar, följer upp, utvärderar och analyserar verksamheten. Stadens webbaserade kvalitetsindikator för förskola är en viktig del i detta arbete. Barnens lärande och utveckling dokumenteras, följs upp och kommuniceras med vårdnadshavarna, bland annat via Skolplattformen.

Förskolorna präglas av ett tydligt ledarskap, tydliga roller, ansvarsfördelning och kommunikation på alla nivåer i organisationen.

Förväntat resultat

Alla barn möter likvärdiga lärmiljöer utformade utifrån intentionerna i läroplanen.
Alla barn är fysiskt aktiva utifrån sina förutsättningar, i utmanande och varierande miljöer.
Alla barn utmanas i sin användning av digitala verktyg i lärandet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2020	Arsmål	KF:s årsmål	Period
-----------	------------------	-----------------------	----------------------------	--------------------------	--------	-------------	--------

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2020	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Självvärdering utifrån läroplansuppdraget avseende undervisningsmiljöer	3,6				3,6		2021
 ♀ Vårdnadshavares sammanfattande omdöme om förskolans arbete med normer och värden	95	94	95		90		2021

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska fortsätta att utveckla gemensamma strukturer för det systematiska kvalitetsarbetet.	2020-01-01	2021-12-31	
 Förvaltningen ska stärka rektorer i deras kommunikation med vårdnadshavare och medarbetare	2021-01-01	2021-12-31	
 Förvaltningen ska tillsammans med förskoleenheterna implementera ställningstaganden för digitala verktyg i sina verksamheter	2021-01-01	2021-12-31	
 Förvaltningen ska tillsammans med förskoleenheterna utforma och implementera ställningstaganden som ska ligga till grund för en likvärdig och tillgänglig lärmiljö.	2020-01-01	2021-12-31	
 Förvaltningens förskoleenheter ska utveckla sina arbetssätt med kvalitetsindikatorn i syfte att höja lärmiljöernas kvalitet.	2020-01-01	2021-12-31	

Enhetsmål: Varje barn i Herrängen-Älvsjöskogens förskolor möts av lärmiljöer där organisation/struktur, material och pedagogernas förhållningssätt återspeglar läroplanens intentioner.

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Barn som utvecklat sin lekkompetens via rika lek- och lärmiljöer
- Barn som utvecklat sitt språk och sin kommunikation
- Barn som utvecklat sin digitala kompetens
- Barn som genom fysisk aktivitet och återhämtning fått möjlighet till god hälsa

Analys

Lekkompetens:

Utvecklande arbetssätt / Var befinner vi oss?

- Leken har en stor och självklar plats i våra grupper. Barnen leker mycket och gärna, både ute och inne. De leker många tillsammans, pojkar och flickor. Bygglek, rolllek, rörelselek, vattenlek, sandlek, fantasilek. Barnen visar glädje och är tillfreds. De hittar på och tar initiativ. De skrattar!

Goda exempel:

- En tillåtande lekmiljö.
- Vi ger leken tid och utrymme. Barnen flyttar t ex ut leken och saker i hallen.
- Vi pedagoger strävar efter att säga ja och inte nej.
- Vi undviker att avbryta leken.
- Vi använder oss av "lekresponsiva grupper" för att lyfta barnens styrkor och att stötta och utveckla det sociala samspelet.
- Även den planerade undervisningen bygger på både lek och lust
- Pedagogerna är delaktiga i leken och i konflikter vilket ger verbala barn som kan argumentera och uttrycka sina känslor och åsikter. Pedagogerna varierar mellan att vara passiva åskådare i barnens led, att vara med och regissera leken för att hitta lösningar i konflikter eller föra leken vidare eller som lekkamrater i barnens fantasivärld.
- Dramatisering genom lek (gestalta och känna igen känslor, känslobussen etc)
- Vi släpper in leken i våra undervisningssituationer, lekfullt allvar.
- Vi ändrar i miljön för att möta upp barnens lek och tillför material utifrån vad barnen är intresserade av.
- När det gäller utmanande lekmiljöer så befinner vi oss i en förändringsfas. En grupps pedagoger skriver bland annat: Ett utav rummen på avdelningen har lockat barnen till rörelseaktiviteter trots att annat erbjudits i rummet. Därför vill vi följa barnen i detta och skapa ett rörelserum här.
- Pedagogerna tar med barnen i utformandet av våra miljöer, de ser vad barnen gör i miljöerna och förändrar dem efter det.
- På en yngrebarnsavdelning konstaterar pedagogerna att det är stor skillnad på våra 1-åringar och de barn som nästan är 3 år och det behöver vi tänka på utifrån miljön. Vi diskuterar löpande vilket material som kan stå framme, hur vi ska utmana våra äldsta och vad vi ska erbjuda våra yngsta.
- Aktivitetstavlan som tydliggör våra stationer och valmöjligheter. Den möjliggör att alla barn i gruppen lyckas.
- Tydliggörande pedagogik: "superstruktur" och gemensamt förhållningsätt för att synliggöra och ta tillvara alla barns kompetenser. Barnen får befinna sig i sin proximala zon.

Utmaningar:

Här följer några exempel på hur våra pedagoger ser på vilka utmaningar vi har:

- Vi saknar rikligt utbud av visst material.
- Vi har haft mycket begränsade ekonomiska resurser 2021 till utvecklandet av våra pedagogiska miljöer och i arbetet med likvärdighet.

Förskolespecifika utmaningar

- Stor barngrupp och det förutsätter att vi är delade inne/ute för att det ska fungera logistiskt och för att anpassningar i grupperna ska kunna fungera.

- Förskolan Älvsbogen blev under förra året av med en del av sin förskolegård då det framkommit att en del av gården låg på mark som tillhörde Älvsjöskogen. Detta har lett till en mer begränsad lekyta på gården, som redan innan denna åtgärd var trång med tanke på barnantalet på förskolan.

Uppföljning och analys:

- Vi behöver hålla i och fördjupa arbetet med lekresponsiv undervisning.
- Några grupper uttrycker behov av stöd för att bygga upp lekmiljön och de efterfrågar nytt material.
- Stadsdelens ställningstaganden som ska ligga till grund för en likvärdig och tillgänglig lärmiljö färdigställdes i början av höstterminen. Men dessa som utgångspunkt behöver vi successivt se över flera pedagogiska miljöer bland annat dem för bygg och konstruktion och där skapa utmanande och kreativa lekmiljöer för barnen.

Förskolespecifik uppföljning / Analys:

- Inför höste -21 sänkte storleken i två av våra grupper där vi arbetar i team, dvs att två barngrupper delar lokal i nära samarbete. Det gäller yngrebarnsavdelningen på Matrisen och Äldre barns avdelningen på Lillskogen.
- Vi ser i skrivande stund också över möjligheten att sänka barnantalet ytterligare inför hösten -22.
- Vi har fått investeringsmedel för att inhandla efterlängtade permanenta solskydd till förskolan Matrisen som kommer möjliggöra lek i skugga under varma och soliga sommardagar på ett helt nytt sätt.
- Vi har tyvärr inte fått beviljat de investeringsmedel vi ansökt om för att flytta ett staket på Älvskogens gård, vilket skulle ha ökat lekytan för barnen på förskolans lilla gård betydligt (utan att ta mark utanför förskolans område i anspråk). Detta hade till en del kompensert för den minskade gårdsytan (Se vidare under rubriken "Utmaningar" här ovan)

Språk och kommunikation:

Utvecklande arbetssätt / Var befinner vi oss?

Med demokrati som ledord och ingång till vår språksatsning fick vi en röd tråd från förra årets fokus på att göra demokrati till språksatsningen.

Under hösten -21 har vi genomfört en större satsning på språk och språkutvecklande arbetssätt. Det finns en stor medvetenhet hos de flesta pedagoger om vikten av språkutvecklande insatser, inte minst för att språket får betydelse också för förmågan att lära även inom alla andra områden i läroplanen.

Vi har deltagit i stadsdelens högläsningssatsning via två inspelade föreläsningar med Agneta Edwards. Den har skapat stort fokus både på vikten av högläsning för alla barn och även gett oss redskap att utveckla arbetet med både dialogsamtal och boksamtal kopplat till läsningen mm.

Goda exempel:

Många pedagoger är goda språkliga förebilder för barnen.

Många barn har fått möjlighet att utveckla sin berättarförmåga med hjälp av både analoga och digitala verktyg.

Vi har god tillgång till analoga böcker i våra grupper då vi i början av året fått böcker både från statens kulturråd och från stadsdelen samt att vi även i slutet på året fick språkutvecklande medel för inköp av ytterligare böcker.

Vi har haft tillgång till Pollyglutt, vilket under 2021 utökats till att barnen även får tillgång till Pollyglutt hemma genom att alla vårdnadshavare också getts behörighet via stadsdelens språksatsning.

Utmaningar:

Att hitta former för att alla barn dagligen ska få möjlighet att lyssna på analog högläsning.

Att skapa en hög medvetenhet hos alla pedagoger kring läs, språk och skrivutvecklande insatser. Hur introducerar vi till exempel vikarier och nya medarbetare på ett mer strukturerat sätt.

Att ytterligare fördjupa arbetet med dialog och boksamtal.

Uppföljning / Analys:

Vi ser fram emot att fortsätta fördjupa oss i språk och interkulturalitet som ett utvecklingsområde under nästa termin.

Vi behöver avsätta tid för planering, genomförande och uppföljning av utvecklingsområdet. Då stadsdelen också planerar en fortsättning på språksatsningen så ser vi fram emot att också ta del av de utvecklingsinsatser som kommer därifrån.

Digital kompetens:

Arbetsätt / Var befinner vi oss?

Många grupper arbetar mycket med digitala verktyg tillsammans med barnen.

Goda exempel:

Barnen

- Barnen är delaktiga i att "skriva lärloggar" och ta bilder till dessa.
- Att barnen får tydlig introduktion av materialet
- Att barnen får möjlighet att arbeta i mindre grupper
- Att barnen får möjlighet att göra många gånger, på olika sätt - lek och lärande på ett lustfyllt sätt
- Att barnen får försöka själva, att till exempel göra egna bildkollage och använda olika appar.
- Att barnen själva fotograferar med kameror eller pedagogers lärplattor.
- Att barnen får möjlighet att arbeta med mikroskopägget, det står alltid framme, väl synligt, skriver en grupp.
- Att barnen har tillgång till en egen lärplatta, den står alltid framme, väl synlig (utom

när vi ibland tar paus i användandet). skriver en grupp.

- Skapar egna bilder med lärplatta med koppling till källkritik, Barnen fotar saker som skapar förundran och nyfikenhet. De tar även bilder på saker de vill spara i minnet, t ex egna byggen som varit betydelsefulla för dem. I appen: Picollage -sätter barnen samman bilder och dokumenterar.
- Via Google Earth lär sig barnen söka information (vi övar samtidigt källkritik).
- Att barnen får ta del av böcker i digital form - PollyGlutt.
- Barnen turas om att välja bok ur Pollyglutt. Alla har lärt sig (med hjälp av varandra) funktionerna i ipaden (hitta appen, välja bok, sätta igång boken och stänga av eller välja ny bok...)
- Att barnen söker sig fram i sin digitala lek till olika mål med blueboten.
- Att gruppen har QR-koder på väggarna som barnen själva scannar (bl a på sagor och barnkonventionen)
- QR-koder med matematik kopplade till gruppens projektbok.
- Att barnen har tillgång till projiceringar som komplement till exempel i sin bygglek eller när de leker restaurang, tåg osv.
- Barnen gör GreenScreenfilmer.
-

Pedagoger

- Många pedagoger är själva vana användare av de flesta digitala verktyg och då blir dessa ett naturligt inslag i utbildningen.
- Skriver i "planering och bedömning" om undervisningen för gruppen i lärloggar som publiceras löpande. Dessa blir till individuella lärloggar för enskilt barn. De individuella lärloggarna används i våra utvecklingssamtal.
- Att efter varje undervisningstillfälle, planerat som spontant, göra en enkel lärlogg som utkast. Därefter arbeta vidare med den med barnen tex; välja bild, barnen får berätta. Metoden gör att material samlas på samma ställe och alla har tillgång till lärloggarna för fortsatt arbete.
- Vi pedagoger använder oss även av digitala verktyg mycket i det allmänna lärandet med våra lärplattor och projektor.

Utmaningar:

Pedagoger

- En del pedagoger behöver fortfarande stöd och motivation i arbetet med att utveckla sitt intresse och sin digitala kompetens. Fångar vi pedagogernas intresse av digitala verktyg kommer de i sin tur smitta av sig på barnen.
- Att öka vår egen kunskap om skolplattformen olika möjligheter. Reflektion, utvärdering och analysdelarna används inte alltid fullt ut.
- Vi har under lång tid inte intemöjlighet att logga in på våra lärplattor med annat än eget bank-id och det gjorde arbetet mindre effektivt. Detta är åtgärdat vilket vi är väldigt tacksamma för.
- En del pedagoger upplever det svårt att hitta till de olika delarna i plattformen.

- En del vårdnadshavare har stora problem att hitta i skolplattformen. De har upplevt den otillgänglig och inte alls användarvänlig. Vi har därför behövt återgå till att delvis också skicka information via mejl, vilket blir dubbeljobb.

Barn

- Vi jobbar på att involvera barnen mer i skapandet av lärloggar vilket också successivt skett under året. Vi vill öka deras delaktighet säger några pedagoger.
- Andra vill utveckla arbetet med qr-koder.
- Eller skaffa makey makey och använda det som ett nytt och spännande verktyg med barnen
- Några vill jobba mer med green screen och imovie.
- Ytterligare andra önskar utveckla arbetet med projicering.
- Under höstterminen har alla pedagoger haft tillgång till digitala lådor – det har blivit bra men vi ser att användningen är betydligt högre på de förskolor där lådorna har sin grundplacering! Därför är det önskvärt med en uppsättning digitala lådor på var och en av våra förskolor.

Uppföljning/analys:Analys:

- Att alla pedagoger får kännedom om vart vi ska skriva alla delar för att få likvärdighet i våra dokumentationer, utvärderingar, analyser osv. är ett önskemål. Det pågår ett utvecklingsarbete i stadsdelen tillsammans med förskolornas ledningar. Detta arbete behöver gå hand i hand med det vi bestämmer i vår enhet. Därför behöver vi vänta in vissa beslut i stadsdelen, vilket vi hoppas kunna göra utan att vårt arbete ska stanna av.
- De digitala lådorna har skapat nya möjligheter. Det kommer att kunna öka pedagogernas kunskap när det gäller olika appar och andra digitala möjligheter. Därefter är det viktigt att stödja pedagogerna i att använda sina nya kunskaper, för det är lätt att glömma när man inte hunnit "få in" den nya kunskapen ordentligt.
- Mediatekets utbildningar har varit positiva för de pedagoger som haft möjlighet att delta. Tyvärr blev det en del inställda kurser på grund av den höga frånvaron.

God hälsa via fysisk aktivitet och återhämtning:

Arbetsätt / Var befinner vi oss?

Vi har arbetat med hälsa och välbefinnande både genom att vi erbjudit barnen rikligt med möjligheter till fysisk aktivitet, men också genom att ge de fått möjlighet till att varva ner och återhämta sig.

Pedagogerna har uppmuntrat barnen till fysisk aktivitet genom att erbjuda olika pulshöjande aktiviteter utomhus eller inomhus. Det har skett i form av organiserade rörelse eller danslekar men också spontant under till exempel promenader, utevistelse på gården eller i skog och parker.

Tre av våra förskolor har deltagit i en rörelsestudie med syfte att kartlägga barnens rörelsemönster samt främja hälsa med hjälp av dagliga pulshöjande aktiviteter. En förskola

deltog som interventionsförskola, de övriga två som kontrollgrupper.

Goda exempel:

Rörelse

- Aktiva och engagerade pedagoger
- Skogsvistelse. Vi går enligt planering till skogen varje vecka, där barnen utmanas till rörelse genom att balansera, klättra, hoppa, springa.
- Skridskoåkning med våra blivande skolbarn – 5 ggr (på en av våra förskolor)
- Alla förskolor har fina, många gånger kuperade gårdar och närhet till härliga skogsområden.
- Gården: Barnen dansar "dansstopp", rörelseaktiviteter som till exempel "miniröris" eller "Bamserörelse", hinderbanor, gruppstärkande lekar-kull, hajen kommer osv.
- Många spelar fotboll, bandy och leker kull.
- Vi genomför åtminstone en organiserad rörelseaktivitet om dagen på vår fina gård: (t ex leker kull, fotboll etc).
- Barnen tar också själva initiativ och rör på sig naturligt då gården. Det klättras och cyklas. Det springa och hoppas...
- Rörelseleken i rörelserummet säger den förskola som har ett stort sådant.
- Vi har gjort i ordning ett av rummen på avdelningen till ett rörelserum där vi har gymnastik, leker kull och har disco, för att barnen ska kunna få möjlighet till rörelse även då vi varit inomhus.
- Göra plats i inomhusmiljön för rörelse. Genom att ställa iordning miljöer som "tål" och uppmuntrar till rörelse behöver barnen inte "dämpas" för att få en fungerande miljö.

Återhämtning

- Lugna sköna vilor med sagor och berättelser.
- Vi har minst en halvtimmes återhämtning om dagen (efter lunch) och har ställt iordning lugna vrår i våra miljöer dit barnen kan gå för att ta det lugnt när de själva önskar.
- Massagesagor och/eller yoga stunder. Barnen får utveckla sina egna yogarörelser.
- Långa vilsamma måltider.
- Under dagen finns möjlighet till extra återhämtning för de barn som har behov av det (tex. sitta och läsa bok, vara ensam i en station)
- Göra plats i inomhusmiljön för återhämtning och avkoppling/kontemplation.
- Avslappning och återhämtning sker alltid efter fysisk aktivitet, de kan exempelvis ske med hjälp av digitala verktyg då vi projicerar vatten i taket så att barnen får möjlighet att lägga sig ner på rygg och lyssna, känna in.

Utmaningar:

- Vi behöver större ytor inomhus till rörelse och vill därför ändra om i miljön inomhus, skapa större ytor för rörelseaktiviteter.
- Flera grupper upplever att det är en utmaning att hitta platser för enskild återhämtning

när alla är inne samtidigt

- Hitta mer planeringstid för att kunna planera mer uppstyrda rörelseaktiviteter.
- Utmaningarna vi står inför är pedagogernas ork, det skulle behövas mer planering för rörelseaktiviteter så att aktiviteten inte enbart blir av beroende av pedagogens dagsform.
- Hur får vi de mer stillasittande barnen att vilja röra på sig så även de deltar i pulshöjande aktiviteter i tillräcklig omfattning varje dag.

Uppföljning/Analys:

- Vi har fått oss en tankeställare av att rörelseprojektet har som mål att alla barn deltar i pulshöjande aktiviteter minst 60 minuter om dagen. Vi har en bit kvar för att nå det målet.
- Vi kan arbeta mycket mer med att delge varandra goda exempel. Det här materialet kan bli en god hjälp.
- Vi tar med oss både vikten av rörelse och vikten av återhämtning då vi framöver ska arbeta med att utveckla våra lärmiljöer.

KF:s inriktningsmål: 2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring

— Ingen

Nämndmål: Invånarna i Hägersten-Älvsjö har tillgång till ett rikt utbud av kultur- och fritidsaktiviteter

— Ingen

Beskrivning

Kultur, fritidsaktiviteter och skapande integreras i verksamhetens ordinarie arbete. Kultur- och fritidsaktiviteter ska planeras för att nå nya målgrupper, bredda deltagandet i syfte att öka social inkludering, minska ojämlikhet och stärka skyddsfaktorer hos de unga.

- Barn och unga har tillgång till öppen fritidsverksamhet, kultur och programverksamhet av hög kvalité i Hägersten-Älvsjö.
- Barn och unga med funktionsnedsättning har tillgång till attraktiva och anpassade fritidsaktiviteter för målgruppen

Kulturaktiviteter genomförs i nämndens verksamheter samt genom bidragsgivning till lokala föreningar.

Förskolorna tilldelas en kulturpeng baserat på barnantal. Alla barn i förskolan får möta och

själv prova olika former av kultur och skapande enligt stadens program, Kultur i ögonhöjd. Barnen i förskolan har under sin förskoleperiod tillgång till ett varierat utbud av böcker och besöker bibliotek. Barnen möter olika former av kultur och kulturyttringar samt skapande verksamhet som integreras i undervisningen. Förskolan ska i samarbete med kulturnämnden och stadens fria kulturaktörer verka för att fler barn kommer i kontakt med kulturverksamheter.

Fritidsgårdar och öppna mötesplatser erbjuder besökarna kulturaktiviteter för detta avsätter nämnden en budget/kulturpeng.

Boende på förvaltningens grupp- och servicebostäder får stöd i att ha en rik fritid och att kunna delta i hälsofrämjande aktiviteter utifrån sina intressen.

Äldreomsorgen arrangerar olika program och aktiviteter en särskild budget avsetts för ändamålet.

Förväntat resultat

Kultur, fritidsaktiviteter och skapande integreras i verksamhetens ordinarie arbete. Föreningsbidrag för lokal verksamhet fördelas på ett sätt som berikar och kompletterar stadsdelsnämndens verksamhet.

Barn på förskola får möta och själva prova olika former av kultur och skapande.

Äldre som inte själva har möjlighet att ta sig till arrangemang erbjuds program och kultur där de vistas.

Unga erbjuds kulturmöten, att prova skapande, möta föreningsliv och idrott i syfte att öka social inkludering, bredda deltagande, minska ojämlikhet och stärka skyddsfaktorer.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Förvaltningen ska verka för att enheterna nyttjar de erbjudanden som ges via kulanpremien i syfte att fler barn ska ta del av kultur.	2021-01-01	2021-12-31	

Enhetsmål: Herrängen- Älvsjöskogens förskolor erbjuder kultur- och/eller fritidsaktiviteter

◆ Uppfylls delvis

Förväntat resultat

- Barn som fått utveckla sin kulturella identitet och som även berikats av att ha tagit del av andras kulturer
- Barn som kommunicerar, gestaltar och utforskar med hjälp av olika uttrycksformer
- Barn som skapar med ett personligt uttryck

Analys

Analys

Barn som fått utveckla sin kulturella identitet och som även berikats av att ha tagit del av andras kulturer:

Vi har använt oss av stadsdelens nyligen framtagna kulturplan där kultur "för", "med" och "av" barn synliggörs på olika sätt:

Under slutet året fick barnen på våra förskolor ta del av olika typer av kulturupplevelser, mycket tack vare subventioner via Kulan-premien. Under den rådande pandemi har vi inte kunnat åka kommunalt och de föreställningar vi valt har oftast genomförts genom att kulturen kommit till oss. Ofta har det skett utomhus vilket är lättare att göra när det är lite varmare väder. Innan vårvärmen kom var det därför skralt med professionella kulturupplevelser men det har vi tagit igen senare då vi fått mycket subventioner på många föreställningar på grund av pandemin

Förskolorna inom vår enhet fungerar som kulturella mötesplatser för barnen. De får möta olika former av kultur och kulturyttringar samt skapande verksamhet som integreras i undervisningen på en mångfald olika sätt:

Pedagogerna tar tillvara på barnens intressen, upplevelser och reflekterar, utvärderar tillsammans med barnen upplevelser de varit med om. Barnen ges också möjlighet att bearbeta sina upplevelser i leken, genom rollekar, teaterspel, sagoberättande och skapande:

Förskolorna arbetar medvetet med att ta tillvara barnens samtida kultur som tv program, leksaker, reklam och samhällsintryck. En avdelning har gjort en lärlogg "Populärkulturens betydelse" där de förklarar syftet med arbetet för sina vårdnadshavare: Ibland tittar vi på något som barnen är intresserade av. Det är oftast program från barnkanalen. Syftet med det är att vi pedagoger ska få en större förståelse för vad barnen pratar om på förskolan. Det vi ser tillsammans kan vi sedan utveckla leken med eller omvandla till ett lärandeobjekt. Till exempel: "Hur skriver man labyrinth?" Hur stavar man till sommarskuggan?" eller "Vad betyder thunderbirds?" Lärloggen avslutas med en rymdfarkost i lego från programmet "thunderbirds" som barnen byggt.

Barn som kommunicerar, gestaltar och utforskar med hjälp av olika uttrycksformer:

Under det här målet är det framför allt det förväntade resultatet: "Barn som kommunicerar, gestaltar och utforskar med hjälp av olika uttrycksformer" samt "Barn som skapar med ett personligt uttryck" som pedagoger och barn arbetat aktivt med. Många grupper har arbetat väldigt aktivt med denna del av kulturmålet.

I gruppernas lärloggar kan vi även se exempel på att hur skapandet involveras i deras projektarbeten:

- Barnen får möjlighet att uppleva projektet utifrån så många olika uttrycksätt som möjligt. I en grupp arbetas det med träd. Vid detta tillfälle tecknar barnen av rötterna, både tillsammans på stort papper och i sina trädböcker. Sedan målas rötterna. Eftersom endast grundfärgerna plus vitt finns, gäller det att blanda till en bra "rotfärg". De pausar med lite rörelselek och barnen rör sig som träd och bildar träd och rötter med sina kroppar. Barnen lyssnar, frågar och berättar. De följer instruktioner, samarbetar och hjälps åt. Här är lite av vad de berättade: "Rötterna finns för att trädet ska hållas stadigt och inte vingla sig" "Träden pratar med sina

rötter" "Rötterna suger upp vattnet och näring i vattnet".

- En grupp arbetar med rymden och deras barn har fått rita hur de föreställer sig att rymdvarsen Silvertass ser ut. Det framkom bland annat tankar om att den har osynliga vingar, armar i stället för hår och jättemånga ögon i många olika färger.

- I en barngrupp med yngre barn har de flera gånger kombinerat undersökande av snö med att måla med vattenfärg. "Denna gång har vi tagit in snö och låtit barnen experimentera fritt genom att titta, känna och smaka på snön. Alla enades om att snön kändes kall och det var med försiktiga tag barnen tog sig an snön. Kanske det var en ovan situation att uppleva snö inomhus. När barnen gestaltade sina snöalster använde vi vit vattenfärg och grovt svart papper för att få en tydlig kontrast" beskriver en av våra förskollärare i en lärlogg. Barnens alster gestaltar snö på olika sätt: som till exempel snöfall, virvlade snö, snöstorm, vinterlandskap. Ett barn som målat med händerna utropar: Hallå, jag blir kladdig på hela mig! vilket också blev lärloggens namn.

- Pedagogerna använder sig av digitalisering i arbetet med barnen där barnen kan skapa egna sagor och berättelser. På en förskola finns det ett akvarium. Barn och pedagoger använde det som utgångspunkt när de skapade en green screen-film där barnen simmade med fiskarna.

Ett bra exempel som tydligt synliggjort de olika barnens "personliga uttryck" är barnen i en grupp som noggrant arbetat med självporträtt. Barnen arbetar vid flera tillfällen och i resultaten ser vi deras personliga tolkningar. Pedagogerna beskriver en progression i deras sätt att teckna. Kopplat till den här undervisningen diskuterar också barnen vad de är bra på, hur de kan hjälpa varandra och vad de vill bli bättre på.

WKI-resultatet visar att området miljö och material får ett snitt på 3,7 (Att jämför med målet på 3,6). Förskoleundersökningen ger även här fina siffror utifrån frågorna: "Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sin förmåga att skapa och uttrycka sig i olika former" (Vår enhet: 92%, Stadsdelens snitt 86%).

Förbättringsområde:

Detta område har vi inte tyvärr inte kunnat utveckla i den omfattning att vi kan ge målet ett "grönt" resultat: Barn som fått utveckla sin kulturella identitet och som även berikats av att ha tagit del av andras kulturer. Vi tar nya tag och fokuserar på det under nästa år.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö

— Ingen

Nämndmål: Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd är en fossilfri organisation år 2030

— Ingen

Beskrivning

Stadsdelsnämnden utgår från klimathandlingsplan 2020-2023 samt miljöprogrammet 2020-2023 i sitt miljö- och klimatarbete. Stadsdelsnämndens lokala miljö- och klimathandlingsplan (MKHP) har nu tagits fram och kommer börja följas under 2021. Stadsdelsnämnden tar med sin MKHP ett krafttag vad gäller miljöfrågorna. Fokusområdena kommer från stadens miljöprogram. Många av miljöfrågorna är sådant som stadsdelsnämnden har arbetat med tidigare - att verksamheterna ska arbeta aktivt med att sortera matavfall, minska användningen av plast, förebygga att avfall uppstår, minska energiförbrukningen och göra klimatsmarta tjänsteresor etc. Dock så innebär stadsdelsnämndens MKHP en konkretisering av hur verksamheterna ska arbeta för att uppnå målet att vara fossilfria år 2030.

Vidare arbetar förvaltningen med att kartlägga och granska hur verksamheterna kan minska sin klimatpåverkan. Detta sker främst genom investeringar eller genom beteendeförändring. Klimatinvesteringar kommer att sökas vid behov, först ska en inventering göras under året för att undersöka vilka verksamheter som fortfarande inte har fått LED-belysning och/eller energisnåla vitvaror. Underlaget från inventeringen kommer att ligga till grund för klimatinvesteringar senare i år och eventuellt även för 2022. Vid upphandling av nästa parkentreprenad ska tydliga miljökrav ställas för att minska förvaltningens indirekta klimatpåverkan. Parkentreprenaden använder många tunga fordon och arbetsmaskiner och är därför en stor indirekt utsläppskälla för stadsdelsnämnden. Idén är att ställa krav på elektrifiering och biodrivmedel.

Verksamheter som serverar mat ska genom ökad medvetenhet och kunskap minska livsmedels negativa klimatpåverkan. Genom verktyget Hantera Livs och regelbunden uppföljning ska förvaltningen få ner sina utsläpp från livsmedel med 25 procent till 2023. Livsmedelsinköp är en av förvaltningens största källor till växthusgaser, 2019 innebar förvaltningens livsmedelsinköp utsläpp av ca 1500 ton CO₂e (koldioxidekvivalenter).

Förväntat resultat

Stadsdelsnämnden har implementerat den lokala miljö- och klimathandlingsplanen som konkretiserar miljöprogrammets mål. I den ingår bland annat att stadsdelsnämnden ska minska användningen av plast i verksamheterna. Matavfall har återvunnits i hög grad där det är möjligt och samtliga verksamheter som regelbundet serverar måltider har alla matåtervinningsmöjligheter. Avfall som uppstår tas om hand på ett resurseffektivt sätt enligt avfallshierarkin. Den relativa energiförbrukningen i förvaltningen har minskat. Utsläpp från förvaltningens verksamheter, både direkta och indirekta, har minskat. Nämnden ska arbeta mot att vara en fossilfri organisation år 2030.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska genom regelbunden uppföljning och kunskapsspridning få ner klimatpåverkan från livsmedelsinköp.	2021-01-01	2021-12-31	
 Förvaltningens förskoleavdelning ska erbjuda förskolornas kockar kompetensutveckling för att höja kunskaperna om ekologisk matlagning och kopplingen till klimatpåverkan, biologisk mångfald	2020-01-01	2021-12-31	

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Förvaltningens förskoleenheter ska genomföra åtgärder för att bibehålla nivå 2 samt tillsammans med förskoleavdelningen arbeta för att uppfylla kraven i nivå 3 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola.	2020-01-01	2021-12-31	
▶	Förvaltningens verksamheter ska ska arbeta aktivt för att minska användningen av plast.	2021-01-01	2021-12-31	

Enhetsmål: Enheten arbetar för att Hägersten-Älvsjö är en fossilfri organisation år 2030

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Barn som är delaktiga i miljöarbetet genom att källsortera, återvinna och återanvända material.
- Förskolor som uppnår nivå 2 i Vägledning för kemikaliesmart förskola.
- Barn, pedagoger och kockar som bidrar till minskat matsvinn.
- Medarbetare som gör miljösmarta val vid inköp av pedagogiskt material, livsmedel, och inventarier

Analys

Analys

När det gäller vårt första förväntade resultat: "Barn som är delaktiga i miljöarbetet genom att källsortera, återvinna och återanvända material" finns flera goda exempel från gruppernas lärloggar. Här följer några exempel:

- "Varför kan man inte kasta plast i komposten, heter en".
- "Sopbilen hälsar ofta på vid en återvinningsstation precis utanför förskolans fönster". Det har väckt intresse och frågor hos barnen om sopsortering. Barnen får ta del av en flanosaga där Oscar och hans mamma ger sig ut i naturen för att leta skräp. De samlar på sig olika material av skräp och lägger det i påsar för att sedan åka till en återvinningscentral och sortera skräpet. I sagan berättar en farbror som arbetar på återvinningscentralen varför det är bra att sopsortera. Kapsyler kan till exempel bli nya bilar om alla människor sopsorterar dem...
- Vi ska ut och samla skräp i naturen och sedan sopsortera det vi hittat på "vår" återvinningsstation, Spännande!

Det förväntade resultatet "Förskolor som uppnår nivå 2 i Vägledning för kemikaliesmart förskola" kommer vi att arbeta med löpande under året.

Vi har inte kommit så långt med detta än. Vi kommer under hösten 2021 göra en översyn kring vilka medarbetare som genomgått webbutbildningen för kemikaliesmart förskola. På årsbasis ska vi att fortsätta implementera arbetet med Kemikaliesmart smart förskola och säkerställa att alla har kunskap motsvarande nivå 2 med ambition att nå nivå 3.

Webbutbildningen för Kemikaliesmart förskola kommer vara en del i vårt introduktionsprogram. Våra inköp görs av enhetens administratör i samråd med enhetens bitr. rektorer för att säkerställa att inköpen är kemikaliesmarta. Vi byter ut gamla madrasser och mattor mot kemikaliesmarta alternativ.

"Barn, pedagoger och kockar som bidrar till minskat matsvinn": För att nå det förväntade resultatet kommer vi att börja med att utbilda våra kockar för att sedan sprida kunskapen och fatta gemensamma beslut kring hur vi ska involvera barnen i arbetet. Vi hoppas kunna få till ett fungerande kocknätverk under hösten. Det har varit svårt att träffas i kockgruppen under pandemin vilket har gjort att vi inte kommit igång med det här arbetet än. Vi planerar även att arbeta med att få ner klimatpåverkan på våra livsmedelsinköp under våra kockmöten.

Våra kockar kommer också att delta i den utbildning som erbjuds för att höja kunskaperna om ekologisk matlagning och kopplingen till klimatpåverkan och biologisk mångfald. .

Genom att inventera och uppdatera våra kunskaper om Kemikaliesmart förskola kommer vi att kunna arbeta med att nå det förväntade resultatet: "Medarbetare som gör miljösmarta val vid inköp av pedagogiskt material, livsmedel, och inventarier". Vi har ännu inte tagit något samlat grepp för att nå detta mål, men flera grupper arbetar med det på eget initiativ. Att minska användningen av plast och se till att endast godkända plastmaterial köps in ifall andra alternativ inte är möjliga ingår. Vi behöver ta tag frågan under hösten!

KF:s inriktningsmål: 3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

— Ingen

Nämndmål: Stadsdelsnämnden bedriver verksamheterna inom givna ekonomiska ramar

— Ingen

Beskrivning

Verksamheterna ska bedrivas inom beslutad budget. Styrning och uppföljning ska vara tydlig. En tydlig ekonomistyrning och säkerhet i prognoser är en förutsättning för att skapa och behålla stabilitet i verksamheten. Enheterna följer regelbundet upp ekonomin genom kontakter mellan enhetschef, avdelningschef och controller inför månads- och tertialrapporter.

Avdelningen för social omsorg fortsätter arbetet med ekonomi i fokus med särskild tyngdpunkt på långsiktiga anpassningar utifrån ekonomiska förutsättningar. En utökad

samverkan internt och externt är nödvändig i det fortsatta arbetet. De myndighetsutövande enheterna inom individ- och familjeomsorgen arbetar utifrån översyn av placeringskostnader med alternativa men fullgoda lösningar samtidigt som den egna öppenvården utvecklas för att möta och följa våra invånares behov. Förändringar i organisation och bemanning kan bli nödvändiga. Utifrån ett minskat antal brukare/deltagare och förändrade behov hos målgruppen pågår i vissa utförarverksamheter samlokalisering samt utveckling av verksamhetens utformning och innehåll. Organisation och bemanning ses över och anpassningar genomförs för att uppnå en långsiktigt hållbar ekonomi där verksamheterna kan bedrivas inom given budgetram.

Förväntat resultat

Verksamheterna bedrivs på ett kostnadseffektivt sätt.

Enhetsmål: Enheten bedriver verksamheten inom givna ekonomiska ramar, för en långsiktigt hållbar ekonomi.

■ Uppfylls inte

Förväntat resultat

Enheten har en budget i balans.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna

— Ingen

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2020	Årsmål	KF:s årsmål	Period
■ Sjukfrånvaro ♀						Tas fram av nämnd/s tyrelse	VB 2021
■ Sjukfrånvaro dag 1-14 ♀						Tas fram av nämnd/s tyrelse	VB 2021

Nämndmål: Stadsdelsnämnden är en attraktiv arbetsgivare med god arbetsmiljö

— Ingen

Beskrivning

Förvaltningen kommer utifrån arbetsgivarperspektivet ha fokus inom tre områden; arbetsmiljö, kompetensförsörjning samt chefsuppdrag och ledarskap. I den relativt nya

förvaltningen är det viktigt att fortsätta skapa en gemensam grund och stärka cheferna i de kunskaper och processer som säkerställer ett gemensamt förhållningssätt i arbetsgivarfrågor och på så sätt stärka arbetsgivarvarumärket både internt och externt.

Förväntat resultat

Förvaltningen har en god systematik inom arbetsmiljöarbetet.

Nya medarbetare och chefer får en god introduktion i uppdraget

Planering av kompetensförsörjning sker utifrån verksamhetens uppdrag och mål.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Förvaltningens förskoleenheter ska implementera arbetet med förbättrad arbetsituation för förskollärare och barnskötare i det ordinarie arbetsmiljöarbetet.	2020-01-01	2021-12-31	

Enhetsmål: Enheten är en god arbetsgivare med en god arbetsmiljö

◆ Uppfylls delvis

Förväntat resultat

- Låg sjukfrånvaro
- Låg personalomsättning
- Alla medarbetare förhåller sig till kollegor på ett professionellt sätt och bidrar till ett gott samarbete.
- Implementerat arbetet med förbättrad arbetsituation för förskollärare och barnskötare i det ordinarie arbetsmiljöarbetet

Nämndmål: Stadsdelsnämndens verksamheter arbetar kostnadseffektivt med fokus på resultat för invånarna

— Ingen

Beskrivning

En tydlig ekonomistyrning ska leda till att tilldelade resurser används effektivt med fokus på kärnverksamheterna. Stadsdelsnämnden ska verka för att energiförbrukningen inom nämndens verksamheter minskar. Samutnyttjande av lokaler ska eftersträvas och lokalanvändandet ska kartläggas. Verksamheterna har ett gott stöd från stödverksamheterna.

Förväntat resultat

Stadsdelsnämndens verksamheter använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna.

Stadsdelsnämnden har tillgång till lokaler som motsvarar det faktiska behovet och energiförbrukningen i dessa minskar.

Nämndens lokaler är tillgängliga och välplanerade.

Nämndmål: Stadsdelsnämndens verksamheter är innovativa och tillvaratar digitaliseringens möjligheter

— Ingen

Beskrivning

Nämndens arbete med att utveckla arbetet med innovation och digitalisering kommer att intensifieras. Bland annat kommer en innovationsansvarig att utses för att driva frågorna. Stödet till verksamheterna i innovation och digitalisering ska öka och innovationer och idéer kring digitalisering ska uppmuntras.

Stadsdelsnämnden ska bidra till att utveckla stadens arbete med att utveckla säkerhetsskydd och informationssäkerhet. Nämnden har en utsedd informationssäkerhetssamordnare och ett lokalt dataskyddsbud. Medarbetarna på förvaltningen ska ha kunskap om informationssäkerhet och vad det innebär för deras verksamhet. Stadsdelsnämnden behöver öka andelen medarbetare som tar del av stadens digitala utbildningar inom informationssäkerhetsskydd och dataskydd under 2021.

Avdelningen för förskola

Implementeringen av den lokala digitaliseringsstrategin och införandet av skolplattformen fortsätter under 2021. Satsningar på digitala verktyg både för barn och pedagoger fortsätter parallellt med kompetensutveckling. Förskoleavdelningen har formulerat ett antal pedagogiska ställningstaganden kopplat till digitaliseringen som ska utgöra stöd för undervisningen samt förtydliga förskolans digitaliseringsuppdrag, både för medarbetare och för vårdnadshavare.

Avdelningen för social omsorg

Avdelningen uppmärksammar och möjliggör ett modigt ledarskap och engagerade medarbetare som bidrar till fortsatt innovation och utvecklingsarbete. Arbetet med att socialtjänsten ska bli mer effektiv och utveckla användandet av digitalisering och e-tjänster fortsätter. Den digitala utvecklingen fortgår även internt med fortsatta digitala möten och användandet av olika verktyg för att öka interaktionen vid dessa. Verksamheterna följer och bidrar till stadens arbete med moderniseringen av sociala system. Förberedelser inför införandet av Esset fortgår inom alla berörda verksamheter och under 2021 kommer verksamheter på området barn och unga gå över till Esset som socialt system.

Flera utförarverksamheter kommer gå över till det nya digitala systemet Medvind för schemaplanering, bemanning och tidsregistrering. En kartläggning av den digitala kunskapen kommer göras inom grupp- och servicebostäderna samt bland deltagare inom de socialpsykiatriska verksamheterna för att stärka den digitala delaktigheten. Avdelningen ska utöver det utveckla och stärka arbetet med digitalisering för deltagare i dagliga verksamheter och personer med daglig assistans med syftet att öka graden av delaktighet och motverka isolering i pandemins spår.

Avdelningen för äldreomsorg

Utvecklingen inom äldreomsorgen med digitaliseringslösningar för ökad trygghet, integritet och självständighet kan också innebära att resurserna kan användas på ett effektivare sätt och riktas till äldre med störst behov.

Förväntat resultat

Innovationer och digitala arbetssätt leder till effektivitet och ökad kvalitet i verksamheterna. Verksamheterna är innovativa och använder digitala lösningar och annan välfärdsteknik. Verksamheterna har hög kvalitet och det finns en jämlig tillgång till gott stöd och service. Andelen medarbetare som tagit del av stadens digitala utbildningar inom informationssäkerhetsskydd och dataskydd har ökat.

Uppföljning av ekonomi

Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget

Investeringar

Medel för lokaländamål

Övrigt

Systematiskt kvalitetsarbete

Övrigt